

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-ovo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 13.

V Ljubljani, 1. julija 1883. l.

XXIII. leto.

Ženska vzgoja.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

12.

„Gospoda moja, ali poznate kako lepo učiteljico?“ — Sedeli smo zadnjič v veseli družini tovariši, ter govorili, ker smo užé obravnali vsakovrstne stvari, — o vremenu. Predsedoval nam je gospod Trdoglavec, rodom Čeh, čvrst korenjak, trdne in trde glave (od tod najbrže njegovo imé), in trdnega značaja. Gospod Trdoglavec je star in izkušen pedagog, ki užé 30 let meče drobtine svoje modrosti mej ukaželjno mladino. In na to je tudi ponosen, kajti mnogo, mnogo jih je, kateri imajo vso svojo modrost od njega.

Njegovi nekdanji učenci so užé postali tudi marsikaj visocega. Trije na pr. so krajni šolski svétniki, tedaj njegovi predstojniki. A ne samo to. Tudi v navadnem življenji zavzimajo ti trije jako imenitne stopinje. Eden izmej njih skrbi za vzrejo no-tranjega človeka s tem, da prodaja človeštvu snovi, ki ga krepé in redé. Mož je branjevec. Drugi vzreja, ali recimo naravnost, dela vnanjega človeka, kajti on ga stori sposobnega, da se more vesti spodobno, da more živeti v družbi omikanih Evropejcev. Mož je krojač. In tretji vzreja duha človeškega; in komur ga ni podelila užé narava, temu ga proda on dober kup, če je treba tudi za dva krajcarja. Mož je fabrikant one duhovite pijače, katero imenuje plebejec kar naravnost žganje.

Ali v javnem življenji so ti trije nekdanji gojenci Trdoglavčevi krajni šolski svétniki. In zato je gospod Trdoglavec ponosen na nje. In kaj bom pravil o družih njegovih učencih. Gospod Neslanec, ki je zadnjič kandidiral za mestnega svetovalca, je bil tudi njegov učenec, isto tako tudi gospod Bimbeljbambelj, ki ima tri hiše na glavni cesti.

„Gospoda moja, ali poznate kako lepo učiteljico?“ — Bralec, ne motiš se, ako si užé uganil, da je vprašal tako gospod Trdoglavec, ko ga užé pogovor o vremenu ni več zanimal. In kako pomenljivo je vprašal! Kako je naglašal vsako besedo! Gospod Trdoglavec ne naglaša zastoj besedi.

Osupnil nas je, sapa nam je zaprl, ohladil nas je s tem vprašanjem. Kaj pomeni to? Kaj se briga gospod Trdoglavec na stare dni za učiteljice? In zakaj ravno za lepe učiteljice? Ali je morda, — toda to ni mogoče — ali je morda pogledal pregloboko v oči kake mlade pedagoginje? Ne, ne, to ni mogoče. Gospod Trdoglavec je soliden zakonski mož, oče peterih otrok, ki delajo čast njegovemu imenu. Oj, ko bi ga slišala njegova zakonska polovica!

Osupnil nas je. Nikdo mu ni mogel odgovoriti naglo. Zato ponavlja svoje vprašanje v drugo in še v tretje.

Prvi, ki se je malo oddahnil, je bil gospod Zelenika, najmlajši in najnadepolniši izmej sodrugov. Izrekel je samo eno besedico, drobno besedico, kratko besedico: da! — Ali bilo je to zeló nespametno od gospoda Zelenike. On, kot najmlajši, bi moral prepustiti odgovor kakemu starejemu sodrugu. Ali kaj se hoče. Mladina je predrzna.

Zato ga je zavrnil tudi gospod Trdoglavec z vso ostrostjo, katere je bil zmožen. „Povejte, kje je tista redka cvetica, kje ona bela vrana, kje tista zlata podgana? Ali čujete gospod Zelenika, ali spite? Ha, ha, ha! Krasotica dobí lahko kako solidniše opravilo, postane lahko hišna, pestna, ali kaj enacega. Ali če hoče delati je tudi lahko šivilja in kaj enacega; le ona, ki ni za boljo rabo, gre k učiteljstvu.“

Gospod Trdoglavec bi bil divjal še dalje v tem smislu, ako bi se ne bil oglasil gospod Posredkar, katerega veselje in umetnost je posredovati, kadar se prepirata dva o čem. Ta se zdaj oglasi ter beseduje:

„To se ne more reči ne tako, in ne tako. Kakor vsaka ženska, tako je tudi učiteljica lahko lepa in nelepa. Toda ona je lahko absolutno ali relativno lepa. Absolutno lepa je ona, ki dopada vsacemu, tedaj tudi gospodu Trdoglavcu; in relativno lepa je ona, ki dopada le nekaterim. Tedaj ima gospod Zelenika prav, ki trdi, da se nahajajo tudi lepe učiteljice, in gospod Trdoglavec, ki to taji. In tedaj konec je to, da imata oba prav.“

In res, te besede niso bile glas upijočega v puščavi. Gube na čelu Trdoglavca so se poravnale, nos se mu je zjasnil ter se posvetil v vsej svoji svetlobi, kakor vselej, kadar je bil dobre volje. Zdaj se je dalo zopet govoriti po človeško ž njim. In nadaljeval je tudi jako mirno:

„Gospoda moja, potrdili mi bodete gotovo, da kakor ni lepih mož, tako tudi grdih ni. Pri možu se tudi ne vprašuje po lepoti. Toda čem starejši postaje mož, tem lepši in častitljiviši je. Pri ženski je to ravno narobe. Leta, v katerih ona cvetè, potekó jako hitro, in jesen traje pri nji jako dolgo, dolgo. Znano je tudi nam vsem, da ima šola namen vzbujati v otroku čuvstvo za lepoto. Ali kako naj se vzbudi v deklici to čuvstvo, ako vidi dan na dan tak neprilичin objekt — učiteljico — pred soboj. In ta objekt naj še govori o lepoti!

„Potem, gospoda moja,“ nadaljuje gospod Trdoglavec, „šolska postava dovoljuje učiteljicam, da se možé. Naravno je potem, da se omoženi učiteljici kaj lahko prigodí, da pride v neko situvacijo, katero imenujemo interesantno, in v kateri upa celih devet mesecev, da bode postala mati. V teh devetih mesecih se čudovito izpreminja, ali ne tako, da bi bila vzgledna za učenke. In kaj mislijo te o nji?“

„Ravno to, kar utegnó misliti o svoji materi, ki je v isti situvaciji,“ odvrne gospod Zelenika.

„Tudi na to vam bodem odgovoril,“ modruje dalje gospod Trdoglavec. „Kaj si mislijo o svoji materi? Gotovo je ne bodo zasmehovale, kakor morda učiteljico. In da zasmehujejo to, o tem vam lahko postrežem z dokazi. Ljubezen do matere, katere so se navzele tako rekoč užé z njenim mlekom, strah pred ostrostjo očetovo, in še več enacih stvari in sredstev, ki so na razpolaganje domači vzgoji, odvrčajo deklice, da se rogajo materi. Ali ljubezen do učiteljice ne stoji na tako solidni podlogi. Učiteljica si mora še le pridobiti ljubezen in spoštovanje od svojih učenk, in sicer mnogokrat na umeten način. In kaj lahko jo zato tudi izgubi. Ako postane ona nekoliko nerodna v šoli, in to je tudi v oni interesantni situvaciji, kmalu je konec spoštovanja, konec ljubezni. Tedaj nisem samo iz estetičnega stališča zoper učiteljice, tudi iz moraličnega stališča sem nasprotnik posebno omoženim učiteljicam.“

„In vender izpolnujó učiteljice bajè vrlo svoj nalog. Pri pouku imajo ravno take uspehe, in kakor pravijo, dostikrat še boljše, nego mi“, oporeka zopet gospod Zelenika.

„A ha!“ odvrne gospod Trdoglavec. „Tù ga imate! Kaj hočete dokazati s tem? In če je tudi tako — kar dvomim, — ni čuda; kajti v dekliških šolah, kakor veste, je mnogo manj opravka, nego po deških. Ne rečem ravno, da nimajo učiteljice, in le one, ki nimajo še nobenega čestilca, in tudi one, za katere se ne briga nobeden več, vsaj nekoliko uspeha se vé le na dekliških šolah. Vender z učitelji se ne mogó meriti, kajti mi moramo stati povsod na svojem mestu. — In preidimo zdaj k omoženim učiteljicam. Ta mora nekaj zanemarjati: ali šolo, ali družino. Saj se še spominjate, gospoda moja, da je v preteklem letu v doljne-avstrijskem deželnem zboru omenil nekov poslanec, da omožene učiteljice utegnó zanemarjati šolo. Ali takoj ga je poučil drug poslanec, da ona prej zanemari svojo družino, kakor šolo. In to naj bi bil dokaz, da je tudi omožena učiteljica spretna poučevati v šoli. Hvala lepa za tak dokaz! Toda svet zna, da omožene učiteljice vsaj nekaj zanemarjajo, in vender se smejo možiti tako, kakor prej. In to očividno zanemarjanje družin se trpí kar brez ugovora“.

* * *

Temu razmišljevanju Trdoglavčevemu nimam dostaviti ničesa. Čestita gospá ali gospodičina sodruga, ako ne verjameš, da je govoril tako moj prijatelj gospod Trdoglavec, bodeš vsaj verjela, da sem zapisal to jaz. In ako ti ni vse všeč, kar je govoril gospod Trdoglavec, tolaži se, da tudi njemu ti nisi všeč. (Dalje prihodnjíc.)

Knjiga Slovénka

v

dobah XVI. XVII veka.

IV. Četrty je bil **Matija Kastelec** (Matthias Castellez). Rodil se je „zu Kellnberg in Crain, an der Poick, unweit von Brem, A. 1620 am 24. Jenner“ (Valvasor VI, 359), „zu Kelnberg (Klenik) an der Poik (Pivka) unweit Prem in Innerkrain“ (Šafařík 19), verjetniše v Kilovčah (Kühlenberg, Küllenberg) blizu Prema l. 1623 (Novic. 1864. Zvon 1881); bil je župnik v Toplicah, potem v Šent-Jerneju in naposled korar v Novem Mestu (Rudolphswerth, Neustadt), kjer je umrl 19. jun. 1688. Pokopan je v cerkvi Frančiškanski pred altarjem Marije brez madeža spočete, kjer ima še sedaj kameno pločo z nagrobnim napisom, katerega si je bil sam storil. V časopisji samostanskem bere se o letnici 1688: To leto je umrl... velik dobrotnik samostanu, .. oskrbel sreberno svetilnico pred velikim altarjem, zidal oblok in zvonik nove cerkve... Mož je bil častitljiv, ljubljén od vseh, umrl je poln zaslug itd. — Na grobu je čitati tudi po latinski:

„Hic Mathias Castellez Canonicus jacet — Qui etiam mortuus non tacet. — Loquitur hic in fornice et turri — Nec silent alibi muri. — Hic sciens architecturam — Fecit sibi hanc sepulturam — Et ut sit cum mundis — Petit a singulis Pater noster vel De profundis. — Clamat, o viator, nē tace — Saltem dic: Requiescat in pace. — Dic, ut docet S. Sulpitius — Deus sit ei propitius! — ... Quæris, cur voluerit sepeliri hic intus — Ait, causa fuit meus frater Hyacinthus“ (Gl. Novice 1864. Zg. Danica 1867. Progr. Ober-gymnas. Rudolfswert 1868).

„Aus dieses Manns fleißigen Feder seynd unterschiedliche Schriften geflossen und zwar zu desto mehrerm Nutzen seiner Landsleute meistentheils in Crainerischer Sprache“ piše Valvasor (VI, 360), kjer se naštevajo vže tiskane na pr.:

I. Bratovske Bvquice S. Roženkranca. V' katerih je ukúp zložena viža ta Psalter, ali Roženkranc z' témi petnaistimi skriunostmi moliti, inu kokú se more enimu Bolniku k' izveličanju pomagati; zraven zamerkanih odpustkou čez ceilu lejtú. Tu je preloženu z' Nemškiga, Laškiga, inu Latinskiga na Crainsko bessédo skuzi Matthia

Castelca Chorarja, inu Beneficiata S. Roženkranca, u' Novim Mestu. Stiskanu u' Nemškim Gradcu skuzi Widmanstetterske Erbe, u' tem lejtu 1678. V zakladi Joanneza Helma, u' Lublani Buqviniga Veznika. 8°. str. 459. — II. Bratouske buquice S. Roženkranca, vkup zložena viža ta psalter ali roženkranc z' temi petnaistimi skriunostmi moliti, tudi kakú se more enimu bolniku k izveličaniu pomagati, vkupai zloženu skuzi Matthia Castelca itd. Stiskanu u' Lublani skuzi J. B. Mayerja itd. u' tem leiti 1682. 8°. — Knjigo to, dvakrat natisnjeno, s štirimi slikami, podarja „Gnadvli Gospei Materi Joan. Susani Paradaisarci, kakòr eni visoku vredni Priorci inu Patroni u' tem jmenitnim Vellessalskim Clostru u' Gorenski strani, polhinim teh Divyc... — Bratovščina inu zvésti Caplan Matthias Castellez, Canonic. Rudolphsbertensis ibidemque Confr. SS. Rosarij Praeses“. — Nahajajo se v njej:

a) Viža ali Šega moliti ta s. Roženkranc — veseli, žalostni, častiti deil — z mnogoterimi opominjanji (str. 1—31); Pesni (31—49) od S. Roženkranca α) Ave presvitla Maria; β) Češčena si Maria Ti; γ) Magnificat; δ) Tebi Maria pojemo — (Tvojo čast rezodevamo, — Ti Divica zgudna Danica — Nebeška si kralica, — Kar kuli u' Nebessih živj, — Vse tebe Maria časty etc.); ε) Žalostna je Mati stala — (Pod križam milu jokala, — Kadar je nie Syn vissil. Kadar. — 2. Ječy, zdiše ta Divica, — Nie precartana Dušica, — Žalosten meč je presunil. Žalosten... 19. Nai me sveti križ obaruje, — Take martre mi še daje, — Z Božjo gnado popolnoma. Z... 20. Kadar tu tellú odmèrje, — Dai de se Dušici daruje, — Sveti Rai, na vekoma. Sveti. Amen); Molitve bolnikom, po sv. pismu premišljevanja, od odpustkov, priporočevanje (kadar bolnyk dušo pušča — pusty), opominjanje k bratom ali udom bratovščine Roženkranske (50—176). — Modus pronuciandi aliqua Nomina in Idiomate Carniolico. Register. Errata.

b) Modus juvandi agonizantes. Valde vtilis et necessarius pro Religiosis Saecularibus et Regularibus Curam Animarum exercentibus ac pro Patribus familias, ut sciant se suosque domesticos ad aeternam salutem dirigere. Liber latino-carniolicus. 8°. 177—459. V tem razdelku so prelepi in prekoristni nauki duhovnim voditeljem, kako je ravnati z bolniki, kateri so na smrt pripravljene ali še ne pripravljene, kateri radi umrjo ali se smrti bojé, ki so nepotrpežljivi, dvomijo, obupujejo, ki so prevzetni, niso pri pameti, ki se nočejo pripraviti; kako so bolni tolažiti, potrjevati v veri, upanji, ljubezni, o prejemanji sv. zakramentov, kaj storiti z njihovim blagom, s sorodniki, s pričujočimi, kako so voditi hudodelniki, v smrt obsojeni itd. Vmes je mnogo zgledov; Symbolum s. Athanasij (»Katerikuli hoče izveličan biti; ta more pred usimi ryčmy pravo Catoliško Vero dèržati. Kateri tojsto cillu, čistu ne dèrži: ta bo prez cvibla vekoma pogublen« itd. str. 235—239); Karsčanska Spuvid (str. 297). V zadnjem poglavji (cap. XXI. p. 378—389) so latinske pesmi; Passion iz useh štirih Evangelistov (390—400); Pesen: O Slatku Ime JESUS (»Jesus sladák je tvoj spomyn, — Slatku jme Nebeški syn; Druge slatkusti ne želym, — Ampak se stabo vesselym. — — Nei slaišiga nyč šlišati, — Nei lepšiga nyč viditi, — Nei lubšiga nič misliti, kakor Jezusa lubiti. — . . Jezik ne more spričati, — Perje ne more spissati, — Ta znà kir je lubil serčnú, — Koku Jezus lubi močnú. — . . Jezus se je u' Nebú uzdignil, — Spred očy naših je zginil, — Vinèr po tem sim jest vessel, — Sercé moje je sabo uzél. — Zdai ga hvalim, zdai ga častym, — Enkrat se bom vesselil z' nym, — Jest jmam dobru vupanie, — Jezus bo dal zveličante. Amen.« Str. 402—407). — Suspiria S. Francisci Xaverij (»Jest tebe lubim ó Gospúđ, inu nikar za tú — De jest skuzi lubezan pridem u Nebú... Aku lih bi ne bilú Nebés, pàkla, inu zemlé, — Inu bi ne jmel zadobiti večnu vesselje — O zvésti Gospud Búg! za obstoin, za nyč, — Tebe serčnu lubim, o jest reuni červyč! itd.«). Psalmi 14. 90. 50. 30. po kranski. Peissen u' revah, inu u nadlugah. Molitou z' eno srečno smert (»Kadar pride posledni čas, de jest bom mogel umreti, — O Jezu Christ kir si za nas

— Tudi mogel terpeti, — Stui meni svéstu na strani, pred hudičom mene brani, — V tvoje roke mene uzami« ...). Troštliva Peissen u revah inu nadlugah. Molitou z' eno dobro smert. Od Terplenia Christusoviga. Pozdravi të S. Christusove Rane. Spomyn Martre Christusove. — Molitou ob čassu Turske Voiské — Kuge — Lakote. Prava viža te S. Spuvidi. — Te Deum laudamus, po kranski («Tebe Bogá hvalimo, — Za Gospuda vsi spoznamo. — Tebe Očeta večniga — Hvali usé kar je živiga« itd.). Oratio Dominica, dicta cum attentione, et sine attentione, ex iisdem litteris — juxta illud: Si cor non orat, in vanum lingua laborat (459). Approbatio Labaci 1682. Neoclaustri 1677. Index. Pred njim pa na koncu: Matthias Castellez Canonicus ad Lectorem: Editio praesens, vitij si continet in se — Quid, remove id Lector, dexteritate tua. Vale, ac pro me Deum exora: et haec sint — O. A. M. D. T. O. M. G. —

Primeri po tej knjigi iz razdelka a): Oča naš, kir si u' Nebessih... Izydi se Tvoja Vola, kakor na Nebi, taku na zemli... kakor my odpuščamo našim dolžnikom... Temuč nas réši od zléga. — Češčena si Maria, Milosti polna, Gospúd je stabo; žegnana si u' mei ženami... prossi za nas grešnike, zdai, inu na našo smertno uro. — Jest Verujem u' Buga Očeta usigamogočiga... Terpil je pod Poncjom Pilatušom... Doli je šal k' Peklom... od vunod jma priti soditi te žive inu mertve... Opuščanje grèhou, Vstajanje Messa: inu Večnu živènie. Amen. — Češčena si Krajlca, Mati te milosti, tu živènie, slatkust, inu naše Vupanje, bodi Češčena. K' tebi šrajamo... O Pohleuna, O Dobrutliva, O slatka Divica Maria. — Pod Tvojo Brambo my perbežimo O Sveta Božja Porodnica... naša zavetnica, sprai nas z' tvojim Sýnom, poroči nas tvojmu Synovi, postavi nas pred tvojga Synova. —

Opominanje h' Bratom: „Poffissaite se bratje inu sestre, z' andohtjo ta S. Roženkranc pogostim moliti, za odpuščanje svojh grehou té Popolnoma odpustke zadobiti, inu za te mertve ne pozabiti; de takú sebi, inu teh mertvih dušicam boste, u' Božy gnadi, inu milosti, mogli pomoč priti, h' temu večnimu izveličaniu. Inu letá je ta kratka viža, ta S. Roženkranc nucnu, Jezusu, inu Marii Divici h' časti, skuzi tu ceilu lejtú dopernašati. Per tem usem bodi čast, inu hvala samimu Gospudi Bogú, Očetu, Synú, inu S. Duhú, od vekoma do vekomai. Amen.“

Ta prava Peissen od S. Roženkranca Marie Divice, si usimi petnaistimi skriunostmi, čez to besedo:

AVE MARIA.

1.

Ave presvita Maria,
Tebe časty duša moja,
Sama spočela si Bogá,
Elizabeth obyskala.

O Maria.

2.

V divičnim truplu nossila.
Jezusa si ti rodila,
V' Templi ga gori offrala,
Z' Vesseljam tankai ga znešla.

O Maria.

3.

Eva kar ti ludém zgubyš,
O Maria supet dobyš:
Jezus se je u martro spustil,
Kryvavi put za nas potyl.

O Maria.

4.

Močy Nebeške zdišejo,
Angelei se začudijo,
Ker je Syn Božy gaižlan bil,
Z' Ternasto krono kronan bil.

O Maria.

5.

Ah Bratje, Sestre Marie,
Polle Jezus za nas mèrje,
Težkust križa za nas nossil.
Na taistim je on križan bil.

O Maria.

6.

Rezdial je on to večno smert,
K' Nebessam usim pokazal poot,
Sterpljenam nas je Bug yskal,
Ker je od smerti gori ustal.

O Maria.

7.

Iogram se je perkazoval,
Zveličanie oznanoval,
Častitu je u' Nebessa šal,
Svojga Duhá nam je poslal.
O Maria.

8.

Angelci spetjam pridejo,
Tebe Maria spremlajo:
Sveta Troyca krona Te,
Dai nam Nebešku vesselje.
O Maria.

Peissen Marie Divice.

Magnificat.

Maria Dèčla žegnana, od Davidove hiše,
Bila možú zaročena, kakòr nam Lukež piše:
Je častila, tar hvalila, milost Božjo veliko:
V svoji peisni, ti hvaležni: pejla z' štimo vissoko.
Dušica moja povišui, Bogá, kir te je stvariu;
Inu ti duh moj poskakui, u' Bugi kir te je reišiu.
Tar dèklin stan, zlú ponižan, je vissoku povišal:
De nio naprej, bo usak uselei, za zveličano dèržal.
Zakai Gospúd kir je mogoč, je silne rečy sturiu;
Nad mano zkazal svojo muč, z' nadluch me uselei reišiu.
Niega milost, tar usmilenost, ta vekoma ostane:
Kar govory, terdnu deržy, usa syla se mu ugane.
Svoje roké, muč zkazuje; Ker offertne poniža:
Od stola yh rezkropluje: Pohleune pak poviša.
Izraelu hlapcu svoimu; Gospúd gori pomaga:
Zakai niego žene h' temu, niegova milost draga,
Na katero, čez usó mèro, je on zdai pomisliu:
Kakor je usim starim lubim, očakom bil oblublil.
Čast hvala bodi vissoku, Bogu Očetu u' Nebi:
Inu po sveitu široku, od usakiga posebi.
De je nam dal, za last šenkal, Synú suojsa;
Ta nas brani, inu ohrani, skuzi Duha Svetiga. Amen.

Učne slike iz zgodovine.

(Piše **Tone Brezovnik.**)

(Dalje.)

Rimljani.

1. Italija in Rimljani v obče.

Na jugo-zahodni meji naše države se razprostira daleč v sredozemsko morje škornjici podoben poluotok Italijanski, kojega lahko vrt Evrope imenujemo. Najljubeznivejše doline vrstijo se tù z nebstavnimi gorami.

Sredi te lepe dežele prebivali so v starih časih slavni in mogočni Rimljani. Bili so skoro še bojevitejši, nego Špartanci. Imeli so se za sinove in potomce bojnega boga Marta, in takim se pač nihče s srečo zoprstavitì ne more. V trdo sklenjenih vrstah, polni zaupanja v sé in v njih varuvajoče bojne bogove, šli so pogumno sovražniku nasproti ter nijso mirovali, dokler si ga nijso podvrgli.

Najprej so si podvrgli male sosedne národe. Na to silili so na vse strani, tako, da so si okoli Kristovega rojstva priborili skoro ves tedàj znani svet.

Za časa miru so se stari Rimljani najrajše pečali s poljedelstvom. Na polji pa nijso delali le sužnji, kakor je bila navada pri drugih národih, nego najimnitnejši meščani so sami orali. Pripetilo se je celó, da so kakega meščana od pluga v mesto pozvali, da je prevzel vodstvo armade.*)

*) Ko so prišli poslanci Cincinatu naznanit, da je voljen za diktatorja, bil je ravno na polji, kjer je ves prašen oral.

Živeli so prav priprosto. Niti najbogatější ljudje niso poznali velikih in dragih pojedin. Trezni in zmerni so bili v jedi, pijači in v vsem svojem življenji. Najiminitnejši meščani pripravljali so si pri ognjišči sami svojo priprosto jed.*) Vino so vsikdar z vodo mešali. Nad vse pa so bili domoljubni. Za blagor domovine tvegali so se z največjim veseljem življenja.***) (Prim. Vejanske brate, Dentat in dr.)

Akoravno pogani, bili so vender silno pobožni. Vsako delo so začénjali z bogovi. Bogov pa so imeli toliko, da jim noben Rimljan nij vedel niti imen, niti števila. Vsaka najmanjša stvar, vsako dejanje, da celó vsaka misel je imela svojega posebnega boga. Najmogočnejši bog pa je bil Jupiter, gospodar nebes in zemlje, prvi in najboljši váruh Rima. Poleg njega so najbolj častili bojnega boga Marta, izmej boginj pa Vesto. Ona je bila boginja ognja na ognjišči, boginja domačnosti. Imela je v Rimu prekrasen tempelj, v katerem je šest devic skrbelo, da na njenem oltarji ogenj nikdar nij ugasnil.

2. Ustanovljenje Rima.

Iz čisto malih začetkov izišlo je to junaško ljudstvo. V pokrajini Laciji je bilo staro veliko mesto Alba Longa. Tù je nekdam vladal kralj Proka. Svoje kraljestvo je zapustil svojima sinoma Numitor-ju in Amulij-ju. Ošabni Amulij pa nij hotel prestola z nikomur deliti. Pregnal je torej Numitor-ja, ubil njegovega sina, a hčer Rejo Silvijo je dal v vestalinke, t. j. postati je morala duhovnica boginje Veste. Kot taka se nij smela nikdar omožiti. Tako si je mislil Amulij prestol za vedno zagotoviti.

Toda razjarjeni bogovi so drugače sklenili. Sam bog Mart je prišel z nebes ter se oženil z vestalinko Rejo Silvijo, ki je potem dobila dvojčka Romula in Rema. Tega se Amulij ustraši. Ukaže mater živo pokopati, njena otroka pa v reko Tiberu vreči. K sreči je bila ravno povodenj. Kraljevi sluge niso mogli priti do reke. Položili so jerbašček z dvojčki kar na polje, koder je voda stala.

Ko je jela voda padati, ostal je jerbašček na suhem. Tù pride volkulja, ki ju je dojila, dokler ju najde neki pastir. Ta vzame otroka ter ju nese domov svoji ženi. Na pastirjevem domu odrasla sta najdenčka ter postala krepka mladeniča.

Bojaželjna napadala sta večkrat Numitor-jeve pastirje ter jih pretepla. Razjarjeni vjamejo ti enkrat Rema ter ga peljejo k svojemu gospodarju v Albo Longo. Numitor kmali spozná svojega vnuka ter mu razodene brezsrčno ravnanje Amulij-jevo. Oba brata skleneta se nad hudobnim stricem maščevati. S tropo predrznih tovarišev planila sta v mesto, ubila Amulija in posadila Numitor-ja zopet na prestol. Iz hvaležnosti dovoli jima ta, si na mestu, kjer sta kot pastirja živela, mesto postaviti. Tako sta torej Romul in Rem (l. 753. pr. Kr.) položila podlogo mestu, katero je pozneje tako zaslovelo.

(Dalje prihodnjič.)

Opis Krškega okrajnega glavarstva.

I. L.

(Dalje.)

Kostanjevica.

b) *Zgodovinski del.*

Starost cerkve ni prav znana. Prvemu župniku je bilo imé Peregrin. Leta 1247. je Tržarški škof Ulrich župnino podelil Tržarškemu stolnemu kapitelnu. Leta 1247. je bil

*) Slavnega konzula Kurija Dentata so samniški poslanci našli na lesenem stolčku pri ognjišči, ko si je ravno repo kahal.

**) Ravnali so, kakor je kazal njih pregovor: „dulce et decorum est, pro patria mori“, to je: sladko in častno je, za domovino umreti.

župnik zgoraj imenovani Peregrin, in leta 1300. je bil vikar neki Janez. Leta 1464. je papež Pij II. privolil, da župninski patroni postanejo grofi de Walsee, in od leta 1492. cesar Friderik III. — O odličnih duhovnih tu ni kaj znanega. Zdanji župnik gospod Janez Lesjak slušbuje že tu blizo 28 let. Znan je ko izvrsten dušni pastir in národnjak. Krščanski nauk v šoli uči gospod France Perpar, velik prijatelj šoli.

Koliko je tukajšnja šola stara, ni nikjer zaznamovano. Toliko je gotovo, da je bila šola, dokler so bili mnih v samostanu, v samostanu; ko so bili pa mnih pregnani, so si Kostanjevčanje najeli učitelja, ki je poučeval samo mestne otroke zdaj tu, zdaj tam, kakor se je ravno prostor za šolo dobil, tedaj se začetek Kostanjeviške šole ujema s časom, kadar so se menih razšli. Prvi učitelj je bil neki Kračman; čas njegovega učiteljevanja in njegovo krstno ime pa ni znano. Kračmanov naslednik je bil Gradišnik, rojen Kostanjevičan. Ta je bil iz neznanih vzrokov odstavljen, njegov naslednik pa je bil znani národní pesnik Andrej Kančnik, ki je mej drugimi tudi zložil pesem o „hudobni ženi“. Njegova prva žena je bila tako huda, da ubogi mož nikoli pred njo ni imel miru. Primeri se, da se Kančnik pripravlja na lov, ter svojo puško nekaj uravnava. Njegova soproga je ravno sobo pometala. Kar puška počí, in svinec zadene ženko v hrbet tako hudo, da je kmalu umrla. Kančnik je prišel v zapor; pa ker mu nihče spričati ni mogel, da je ženo nalašč ustrelil, je bil kmalu izpuščen. V zaporu pa je menda skoval zgoraj omenjeno pesem.

Ko se je Kančnik menda v Dobropolje preselil, je prišel na njegovo mesto že priletni učitelj Andrej Štritar. Štritar pa je dobil 1821. leta pomožnega učitelja Antona Šinkoveca. Šinkovec je bil rojen v Sapi Šmarijske župnije. 1824. leta je bil A. Šinkovec prestavljen na Krko, kjer je služboval 3 leta. Od tam je bil prestavljen na Gorenjsko v Cerklje, kjer je ostal le 3 mesece. Ta čas, tedaj 3 leta in 3 mesece sta v Kostanjevici službovala dva učitelja. Prvi France Urančič iz Čateža in za njim Karol Trček od nekod iz Gorenjskega. Poslednji je zamenil prostovoljno službo v Kostanjevici s službo v Cerkljah; tako je prišel Anton Šinkovec zopet okolu leta 1827. v Kostanjevico, kjer je tudi ostal do smrti. Umrl je 8. marcija leta 1876., v 77. letu svoje dóbe. Šinkovec je bil 11 let slep. Služil pa je 56 let kot učitelj. — Leta 1865. je prišel staremu učitelju v pomoč gospod Anton Junec, rojen v Št. Petru pri Novem mestu. Ostal je tu do 1866. leta. Za g. Juncem je prišel pomožni učitelj g. Ivan Pečar, in za tem pa 1870. leta g. Jože Jerom, kateri je tukaj služboval do 1877. l. 4. septembra. — 4. septembra 1877. l. nastopil je službo zdanji nadučitelj Lavosl. Abram.

Šola za ženska ročna dela se je pričela 2. aprila 1875. l. Poučevala je gospá Jozefa Jeromova. — 3. novembra 1875. l. je nastopila službo učiteljsko za I. razred gospodičina Marija Wessner. Šola je od tega časa dvorazredna. Za gospodičino M. Wessner je prišla 28. decembra 1880. l. gospodičina Jozefina Malec iz Ljubljane.

V tukajšno šolo je hodil slavni afrikanski misijonar Knobleher. Izredil se je menda tu tudi neki veliki vezir, in tu umrl. Umrl je tu tudi Bernard, koroški vojvoda, in Juta, njegova žena.

Več o zgodovini Kostanjevice se bere: v „Novicah“ (l. 1881.) in v „Vrtci“ (l. 1883.).

(Dalje prihodnjič.)

D o p i s i.

Iz Tomaja. Vabilo. »Sežansko-Komensko učiteljsko društvo« bode zborovalo v 5. dan meseca julija t. l. dopoldne v Dutovljah. — Na dnevnem redu je: 1. Ob 9. uri slovesna sv. maša, kakor v praznik sv. Cirila in Metoda, pri koji pojó g. g. učitelji. 2. Praktično poučevanje v nižjej skupini; uči učitelj g. Kosovel. 3. Ogovor predsednika. 4. Kritika o

poučevanji. 5. Preberó se: zapisnik minolega zborovanja in nekatere odborove peticije. 6. Razni nasvétí. — Učiteljski stan nas kliče: Prídi, kdor se šteje mej národne učitelje in čestilce slovenskih aposteljnóv!

V Tomaji, v dan 22. junija 1883. l.

Anton Benigar,
predsednik.

Iz Boljunce. (Učiteljsko zborovanje v Dolini.) V dan 10. maja t. l. imelo je »Slovensko učiteljsko društvo za Koperski okraj« svojo tretjo glavno skupščino v Dolini. — Da se zaradi slabega vremena tega zbora ni udeležilo mnogo udov, bilo je vendar letošnje glavno zborovanje najbolj zanimivo izmej vseh, kar jih je do zdaj imelo naše društvo. — K temu pripomogla je navzočnost odličnih udov in pa hvalevredno prizadevanje učiteljstva, ki se je odlikovalo s primernimi in jako dejanskimi obravnavi in pa z odličnim a vendar po vsem dostojnim vedenjem pri raznih razgovorih. — Mej drugimi odličnimi udi udeležila sta se zborovanja tudi gospod Vjek. Spinčič, c. k. okrajni šolski nadzornik, in gosp. kanonik Jurij Jan. Pri tem zboru ustanovila se je tudi društvena knjižnica, kateri so g. g. udje užé precej knjig darovali in ji tako zagotovili obstanek, da se bo na tej podlogi lahko množila. — Dnevni red zborovanja bil je prav obširen. Poleg drugih, takim zborovanjem običajnih toček, kakor so: pozdrav došlih, razna poročila (tajnikovo, blagajnikovo, knjižničarjevo), volitev pregledovalcev računov; volitev društvenega vodstva za bodoče leto in razni nasvétí, bilo je na vrsti tudi troje poročil, izmej katerih sta dva po sklepu zborovem in po privolitvi dotičnih poročevalcev odložena za tisk, in sicer naj bi se sestavek: »Jezik v národnej šoli«, predaval učitelj Miroslav Anžlovar, tiskal v »Učiteljskem Tovarišu«, ako ga bode vzprejel;*) drugi sestavek pa, v kojem je gosp. Leop. Krapš, učitelj v Ospu, govoril o »milosrčnosti do živali v obče in do tičev pevcev posebej«, ker posebno poudarja veliko škodo, ki jo dela kmetijstvu lov prekornih ptičev, hranečih se z gosenicami in drugimi škodljivimi mrčesi i. t. d., tiskal naj bi se pa v kakem bolj razširjenem političnem listu in to tim raje, ker v sestavku gospod pisatelj tudi pozivlja merodajne oblasti, da bi pazile, da se postava izpolnuje. — Potem nastopil je gosp. A. Vertovec, učitelj v Dolini, ter nam je obširno razložil in dokazal, kako potrebni bi bili krajni šolski svéti za vsako šolo posebej. Ako bi se pa ne dal ustanoviti za vsako šolo posebni krajni šolski svét, naj bi se pa vsaj tako uravnalo, da bi imele dve ali k večemu tri najbližnje šole svoj krajni šolski svét; šole pa, ki so od vsake druge preveč oddaljene, naj bi imele pa lastne krajne šolske svéte. To bi bilo mnogo bolje za šolstvo, bodi-si gledé za hojo v šolo ali za druge šolske potrebe, pa tudi za učitelja samega. Gotovo je, da krajni šolski svéti, kakoršni so zdaj tù v Istri, ki imajo po osem ali še po več šol v svojem delokrožji, pri današnjih zahtevah ne morejo za vse uspešno skrbeti. Koncem govornik nasvetuje, naj naše društvo prosi dotične šolske oblasti, da bi se krajni šolski svéti pomnožili. Skupščina to odobri. — Pri volitvi društvenega vodstva za bodoče leto bili so izvoljeni: predsednikom: Alojzij Bunec, nadučitelj v Dolini, podpredsednikom: A. Vertovec, učitelj v Dolini, tajnikom: Miroslav Anžlovar, učitelj v Boljunci, blagajnikom: Krist. Bogatec, učitelj v Ricmanji, odbornikoma: Leop. Krapš, učitelj v Ospu in Zdravko Preložnik, učitelj v Predloki. — Po volitvi prevzame novi predsednik predsedništvo ter vpraša, bi li še kdo kaj nasvetoval, in ker ni bilo važnih nasvétov, kmalu potem zaključí zborovanje s pozdravom in pozivom, naj navzoči v znak udanosti zakličejo trikratni »Živio« presvetlemu cesarju, kar vsi navdušeno storé. — Po končanej seji imeli smo vkupni obed. V prijaznih pogovorih in neizogibljivih napihnicah, minul nam je hitro čas. Nadejamo se, da se zopet kmalu vidimo.

Z Zidanega Mosta, v dan 15. junija. »Celjsko učiteljsko društvo« imelo je v dan 7. junija t. l. svoj navadni mesečni zbor, katerega se je udeležilo precejšnje število društvenikov. Takoj v začetku zborovanja izvolila se je deputacija štirih društvenikov, katera se je podala k namestnijskemu svetovalcu in okrajnemu glavarju gospodu Ferd. Haas-u, ter mu izročila udanostno adresu na Nj. Veličanstvo povodom praznovanja 600letnega združenja Štajerske s preslavno Habsburško hišo. Potem se je zborovanje nadaljevalo, pri katerem se je odobril zapisnik zadnjega zbora ter se naznanila izpeljava zadnjíc stavljenih nasvétov. Društvu je došlo več dopisov in prošenj; nekaj se jih takoj reši, nekaj pa preloži na prihodnje zborovanje. — Potem je govoril g. Fr. Gabršek o rednih vajah, navajaje izraze, kateri naj bi se rabili pri tem pouku. G. A. Brezovnik pa je poročal o novih šolskih knjigah, namreč: o Lapajne-tovej »Praktični Metodiki« in o Praprotnik-ovem »Abecedniku«, ter obe knjigi toplo priporočal. — Slednjič izvolila sta se g. g. Lopan in Koderman kot odposlanca k zborovanju štajerske učiteljske zveze, ki bode meseca septembra v Mariboru.

Fr. Gabršek.

— **Vabilo.** »Celjsko učiteljsko društvo« imelo bode v dan 5. julija t. l. povodom šeststoletne »Habsburške svečanosti« slovesno zborovanje v okoliškej šoli v Celji po sledečem

*) Gotovo rad!

vzporedu: 1. Pesen. 2. Slavnostni govor predsednika g. J. Lopan-a. 3. Zapisnik. 4. Dopisi. 5. Notranje razmere na Štajerskem za časa prvih Habsburžanov, govori g. Fr. Gabršek. 6. Posvetovanje o letošnjih konferenčnih vprašanjih. 7. Nasvétí. 8. Cesarska pesen. 9. Po zborovanji vkupni obed. — Začetek ob 11. uri predpoludné. — P. n. društvenike k obilnej udeležbi te slavnosti uljudno vabi

odbor.

Iz Postojinskega okraja. (Učiteljska konferencija.) V dan 2. preteč. m. imeli smo učitelji tukajšnjega okraja uradno letno konferencijo v Postojini po objavljenem sporedu. Udeležencev bilo je 40 učiteljev in 9 učiteljic; le en sam gospod sotovariš je zaradi bolezni izostal.

Točno ob 10. uri zjutraj pričnè gospod nadzornik zborovanje s tem, da imenuje svojim namestnikom gospoda nadučitelja M. Zarnik-a iz Trnovoga. Zapisnikarjema pa sta izvoljena gospod učitelj Bartol iz Orehka in gospodičina pl. Renzenberg, učiteljica v Postojini. Potem pozdravi g. nadzornik zbrane konference prav serčno, omenja navdušeno slavnega zgodovinskega praznika — 600letnice združenja Kranjske z presvetlo Habsburško hišo, ter prihoda prevzvišenega in milega cesarja v našo deželo, kar se bode meseca julija t. l. slovesno obhajalo. Spodbuja navzoče k pravi udanosti in zvestobi do presvetle Habsburške hiše, katere lastnosti naj bi učitelji vedno in povsod v njezna mladinska srca sadili in plemenili. H koncu tega nadzornikovega pozdrava zakliče se presvetle Habsburške hiši navdušeno trikratni: »slava« in zapojeta se s krepkimi glasovi prvi in zadnji odstavek Avstrijske himne.

Nato zaprosi g. nadzornik v imenu vseh zbranih c. k. okrajnega glavarja, gosp. Antona Globočnika, kateri je bil ves čas pri konferenciji navzoč, da bi ravno kar izražene čute prave udanosti, zvestobe in preiskrene ljubezni učiteljskega objekta vsega Postojinskega okraja presvetli vladarski hiši Habsburški običajnim potom pred Najviši prestol dobrotno hotel naznaniti, kar blagi gospod z veseljem storiti obljubi.

Gospod nadzornikovo poročilo o letošnjem nadzorovanji šol glasilo se je sploh prav povoljno; a bile so vendar-le še tū in tam kake napake in pomanjkljivosti.

O hoji v šolo smo zvedeli, da je bila letos do zdaj v tem okraji po nekod redna, po nekod pa srednje redna, a zopet po nekod pa zeló neredna. Razum postavno opravičenih uzrokov — poudarjalo se je, — da je učitelj neredne hoje v šolo največ sam kriv s tem, da se pri tem premalo ali pa le površno dotičnih postavnih sredstev in pripomočkov poslužuje. Naroča se navzočim, da naj se tudi v tem obziru vsak strogo ravná po postavnih predpisih. Okrajni šolski svèt, ako zamud ne vzprejme, ne more malomarnežev in zanikrnežev k spolnjevanju dolžnosti napram rednega pohoda šole siliti in morati. Kjer ni tožnika, tudi ni sodnika.

Zdravstvene razmere so največ po vseh šolskih sobah povoljne in dobre, le predpisane ventilacije naj se povsod omislijo, koder jih do zdaj še ni. Ravno to veljá tudi o šolskih klopéh, katere so v 13. šolah prav dobre v 15. dobre in a v drugih pa slabe, neprilične in nevkretne, katere naj se odstranijo, ter po inštrukciji in navodu c. k. okrajnega šolskega svéta z dné 27. svečana t. l. št. 320 do šolskih vodstev z novimi, pripravnimi nadomestijo.

Čitanje bilo je po vseh šolah dobro in povoljno; le na učenje iz glave se je pri tem poku še večinoma premalo oziralo.

Slovniski nauk se ni še po šolah tega okraja gojil tako, kakor bi se bil moral. Vse pomanjkljivo naj se tudi v tem obziru v prihodnje zboljša in z dobrim nadomesti.

Spisje bilo je skoraj povsod dobro; a po nekaterih šolah se je ta za javno življenje vseh stanov prevažni predmet vendar-le preveč preziral, prepovršno obravnaval in zanemarjal, kar mora pa v prihodnje drugače biti.

Računstvo se je sploh po vseh šolah dobro in metodično učilo, ter se v tem predmetu kaže precejšnji napredek mimo prejšnjih let.

Ravno tako se je tudi pri lepispisnem pouku opazil dober napredek; glavna opovira še boljšemu napredku v lepispisji bile so po nekaterih šolah izredno slabe in nepripravne klopí starega kopita. Proč ž njimi!

Realistični predmeti so dobro napredovali, sosebno zemljepisje. — Za zgodovinski pouk v ljudskih šolah zadostuje temu namenu v II. in III. Berilu odločena tvarina, katerej se pri obravnavah le še kaj primernege in spodbudnega dodá, da se tako v mladinskih srcih pravi domovinski čút krepko vzbuja in bolj utrjuje. Prirodopisni in naravoslovni pouk bila sta sploh dobra. — Za ta dva predmeta ima učitelj dovolj potrebnega gradiva ob vsakem letnem času in za vsak slučaj polno kopico v svojem kraji doma, katerega naj le dejansko uporablja.

Petje na posluh bilo je po vseh šolah dobro; temu pouku služile so pevske vaje v »Slavčeku« jako ugodno. — Telovadba bila je sim in tje precej pomanjkljiva, to pa največ zato, ker se potrebno telovadbino orodje skoraj povsod — popolno pogrša.

Okrajna učiteljska knjižnica se je slabo uporabljevala, dasiravno ima na izbiro mnogo koristnih didaktično-pedagogičnih in drugih poučnih knjig. (Pač znamenje, da take bukvarnice niso ravno neobhodno potrebne, kdor ima veselje do dalnje izomike, preskrbi si takih potrebnih knjig od časa do časa polagama na lastne stroške, ter ima sè svojo lastnino opraviti, katera mu je vedno pri rokah; a kogar pa branje ne veseli, si za daljno izomiko tudi pri okrajnih učiteljskih bukvarnicah zavetja prerad iskal ne bode.)

Uradni spisi, sploh pa odgovarjanje šolskih ravnateljstev na uradne dopise bilo je letos vse mnogo rednejše in točnejše, nego prejšnja leta. Vender pa tudi v tem obziru ni bilo še povsod vse tako, kot bi biti moralo, kar naj pa v prihodnje v pravi in točni tir pride.

Gledé postav in ukazov omenja g. nadzornik najnovejše šolske novele z dné 2. maja. Dalje g. nadzornik omenja nove ukaze o knjižnici za učence in o snaženji šolskih sob, šolske oprave itd. Vsaka šolska soba mora biti z potrebnimi ventilacijami preskrbljena. Temperatura ob zimskem času, kadar se v peči kuri, bi ne smela v šolski sobi nikdar pod 13°, kakor tudi nad 15° R. biti. — Omenja se dalje ukaza c. k. okrajnega šolskega sveta Postojinskega vsem krajnim šolskim svetom tega okraja, po katerem so ti pod kaznijo do 20 gold. zavezani, v teku enega leta v svojih šolah vse do zdaj še pomanjkljive učne pripomočke preskrbeti, napraviti v šolskih sobah praktične ventilacije, ter na to delati, da vsaka šola dobí pripravno zemljišče za šolski vrt, kjer se do zdaj ne nahaja. Prav tako!

Slednjič pride na vrsto še določba vis. c. k. deželnega šolskega sveta z dné 7. aprila t. l., po kateri se ima po vseh ljudskih šolah po vsi deželi v dan 11. julija t. l. preimenitni zgodovinski praznik 600letnice združenja naše dežele s prevzvišeno Habsburško hišo sè šolsko mladino na dostojni in primerni način obhajati, kar se bode po vseh šolah v tem okraju, kolikor mogoče slovesno izvrševalo.

Na to določi se še, da se tisti gg. učitelji, kateri nameravajo ob slavnostnih dnevih tudi v Ljubljano iti, pismeno do c. k. okrajnega šolskega sveta obernjejo, da jim ta — razun četrtka, kateri je užé tako prosti šolski dan, — še za en šolski dan odpusta dovoli, da si tako vso odgovornost na vse strani od sebe popolno odvernejo. (Sicer more to tudi krajni šolski svet, kateri ima mej šolskim letom v posebnih slučajih pravico za tri dni odpusta dati, storiti, ali pa za en dan tudi ravnatelj šole sam; pa — kar je bolje — je tudi bolje.)

V deputacijo, katera naj bi se v imenu učiteljskega objekta tukajšnjega okraja presvetlemu cesarju, ko se bode v Idrijo peljal, v Logatcu poklonila, izvoli konferencija soglasno g. nadzornika Thumo in pa zastopnika učiteljev v okrajnem šolskem svétu gg.: Franceta Mrcino in Martina Zarnik-a.

Tretjo točko, vprašanje namreč: »Kaj in kako naj berejo otroci domá, in kako naj se uspešno uporabljujejo krajne šolske knjižnice, da se doseže zaželjeni namen?« obdelal je g. Josin, učitelj v Postojini.

Sledí četrta točka dnevnega reda: »O koristi samostalnih kmetijskih nadaljevalnih šol: Bi se li mogle take vpeljati v tukajšnjem okraju po izdanej osnovi učnega črteža za kmetijska nadaljevalna izobraževališča in v katerih krajih?«

To prevažno zadevo obravnaval je posebni od stalnega odbora določeni odsek in sicer za Pivko obstoječ iz gg. učiteljev: Kalan, Kalin, Kavčič, Okorn, Požar, Rant; za Vipavsko dolino pa iz gg. učiteljev: Adlešič, Dietz, Mercina, Pernè, Punčuh. Ta dva pododseka imela sta v dan 10. maja t. l. pri sv. Petru na Pivki in pa v Vipavi svoja posvetovanja, ter sta se bila pozneje tudi še na binkoštni ponedeljek k skupnemu pretresanju prevažne zadeve v Postojini sešla, kjer se je tudi še končnim poročevalcem pri konferenciji izvolil g. Hrabroslav Pernè.

Gospod poročevalec je svojo nalogo častno rešil poudarjaje pred vsem važnost kmetijstva, katero še dolgo ni na takej stopinji napredka, kakoršnjega čas in pa okoliščine za eksistenco ljudstva zahtevajo, ter je nujno treba, da se kmetijski pouk uvede v šole tukajšnjega okraja. Sè samostalnimi kmetijskimi tečaji je možno pričeti, in to v prvej vrsti tam, kjer ima učitelj za kmetijska predavanja tudi potrebno izomiko, da je za tak pouk sposoben. S takimi nadaljevalnicami prične se užé v začetku prihodnjega šolskega leta tukaj na Pivki v sledečih šolah: v Košani, Knezaku, na Premu, pri sv. Petru, v Senožečah, Trnovem in Vremu; v Vipavskej dolini pa: na Colu, Gočah, v Podkrajju, Podragi, na Slapu, v Šturiji in Vipavi. Teh krajev je nekaj odločil dotični odsek, a nekaj so se pa tudi posamni gg. učitelji za samostalno kmetijsko poučevanje v svojih šolah sami oglasili. V ravno navedenih šolah ima se kmetijski pouk v ponavljavnici popolnoma opustiti, a po vseh drugih enorazrednicah mora se pa poleg ponavljavnice po 1 uro, a na večrazrednicah pa po 2 uri na teden kolikor možno napredno v kmetijstvu poučevati. In tako bode se v prihodnje na vseh šolah tukajšnjega okraja več ali manj, z boljším ali slabejšem

uspehom tudi kmetovati pričelo. Samostalni kmetijski pouk trajal bode vse šolsko leto ob nedeljah popoldne ali pa tudi kak drug dan, kakor bode krajnim razmeram bolje ugajalo. Kjer je šolska občina lepo skupaj in blizo šole, se dá teoretični pouk naj bolje ob večernih urah izvrševati; kjer je pa ta bolj raztresena, poučuje naj se ob zimskem času ob nedeljah popoldne v kmetijstvu, in to po dokončanej božji službi.

Za dejanske kmetijske vaje rabi se ob času ponavljanja četertek popoldné, a v drugej polovici šolskega leta pa tudi lahko celi dan, ali pa tudi kak drug primerni čas, le samo na kvar ponavljanega in pa vsakdanjega šolskega pouka nikdar ne.

Samostalni kmetijski tečaji namenjeni so v prvej vrsti mladeničem od 14. do 16. leta in pa učencem ponavljavcem; od udeleževanja kmetijskih predavanj in praktičnih vaj pa tudi starejši mladenči in možje izobčeni niso, ako se jih hočejo prostovoljno udeleževati. Sploh je pa ta pouk, dokler imamo le samo »okrožnico« in pa »osnovo« zanj brez posebne postave, po kateri bi se temeljito uredil, na vse strani le na prosti volji. Taka prekoristna postava naj bi se skoraj in gotovo užé v prihodnjem deželnem zboru preskrbela. Do časa, da pride ta toliko potrebna postava, pa naj se v kmetijskih nadaljevalnih šolah neutrujeno poučuje v tem predmetu.

Da bode pa ta kmetijski pouk tudi zazelenega sadú obrodil, naj se preskrbijo za dejanske poskušnje in praktična dela vsi potrebni učni pripomočki, in ker je pa za vsak redni pouk pripravne in dejanske knjige živo treba, sklene se soglasno, naj se taka knjiga tudi za kmetijske nadaljevalne tečaje, kolikor možno kmalu dá na svetlo. To knjigo hočejo si učitelji tukajšnjega šolskega okraja preskrbeti in spisati.*)

Kot odsek za uredjenje te prepotrebne knjižice izvoljeni bili so g. g.: Pernè, Rant, Kavčič, Gradiščnik in Kalan, kateri prevzamejo ob enem tudi pozneje dogovorjeno in določeno spisovanjsko delo. Obravnalo bode se v tej knjigi kmetijstvo v vseh strokah na kratko in po domače, računstvo, spisje, geometrija in kar vse le-sim pripada.

Ko bode enkrat rokopolis gotov, naprosil bode izvoljeni odsek izvrstnega strokovnjaka, vodjo kmetijske šole v Gorici, gosp. Franjo Povše-ta, da ga pregleda, popravi in odobri, kar bode ta blagi in za kmetijski napredek nad vse zavzeti gospod gotovo tudi blagevolje rad storil.

Kmetijski pouk na ljudskih šolah naj bi nadzoroval kot strokovnjak deželni popotovalni učitelj kmetijstva, ob kakoršnih prilikah bi tudi tù in tam vršil svoja predavanja, kar vse vkup bi napredek kmetijstva po deželi očividno povzdigovalo in množilo.

Dotičnim učiteljem, kateri bodo za zboljšanje kmetijstva resnično in z uspehom delevali, naj se za njihov trud in prizadevanje pri pouku primerne nagrade zagotové in preskrbé.

Na samostalno vpeljanih kmetijskih nadaljevalnicah naj bi se po okoliščinah za ta pouk, ker bode skoz celo šolsko leto trajal, toliko učnih ur odločilo, da bi se lahko vsa tvarina obeh tečajev v enem letu s pridom obdelala in prebavila.

Tako se je tedaj resno pričelo počasi v živelj spravljati vse, kar se je v dan 7. julija 1880. leta pri učiteljskej konferenciji v Postojini gledé kmetijskega pouka na ljudskih šolah tukajšnjega okraja poudarjalo, in kar je takrat še veliko večino nasprotnikov mej učitelji samimi imelo.

Debata o tem velevažnem predmetu bila je letos zeló obširna, temeljita in strogo stvarna. In iz tega sledi dalje tudi še, da je teoretično-praktični kmetijski tečaj za one učitelje, kateri na učiteljskih izobraževališčih v kmetijstvu izberiziti se, prilike imeli niso, na domačem zavodu deželne vino- in sadjerejske šole na Slapu še vedno toliko časa nujna potreba, da krepkejši in ne prestari vsi na vrsto pridejo. Tam je tak pouk pri vsem tem izredno in na vse strani jako temeljit, če ravno so bili lansko leto nekateri udeleženci v »Brenceljnu« zavoljo tega svoj »testimonium paupertatis« — podpisali.

Peto točko dnevnega reda, »o upeljavi Praprotnik-ovega „Abecednika“ v naše šole«, razpravlja gospodičina pl. Renzenberg; ona navaja razloge, zavoljo katerih je za zdaj pri najboljši volji skoraj popolnoma nemogoče knjigo premenjavati. Temu glavni zadržek je splošna in nezaslišana revščina mej prebivalci tukajšnjega šolskega okraja, zavoljo katere stariši svojim otrokom slednje leto novih in drugačnih knjig za šolo kupovati ne morejo.

Sledí šesta točka dnevnega reda: »Razdelitev abecednih vaj in beril na posamezne oddelke a) v razdeljenih, b) v nerazdeljenih enorazrednicah«; prvi del a) razpravlja gosp. Dietz, a drugi del b) pa gospodičina Steiner. Oba rešila sta svoje naloge jako povoljno in splošno odobravanje žela sta za plačilo.

Razprave gospodov: Perné-ta in Dietz-a, ter gospodičine Steiner res zaslužijo, da bi je p. n. referenti v »Učiteljskem Tovarišu« javno priobčili.**)

*) Iz zanesljivega vira vemo, da bode tako knjigo („Berilo“) po naročilu sl. ministerstva sestavil in spisal deželni potovalni učitelj kmetijstva gospod Kramar.

**) Prosimo!

O sedmeji točki dnevnega reda poročata gospoda načelnika okrajnih učiteljskih knjižnic, — za Postojinsko g. Thuma, za Vipavsko pa g. Pernè, ter kažeta ob enem tudi račune o stanju knjižničnih dohodkov in stroškov. Pregledovalcema računov izvolita se gg.: Mercina in Kalin.

Za vsako iz mej obeh knjižnic nakupilo se je po zadnji konferenciji več novih didaktično-pedagogičnih in drugih poučljivih knjig. Denarni stan, posebno Postojinske okrajne učiteljske bukvarnice — je jako povoljen; pri vsem tem, da je za nakup in vezanje raznih knjig ter za drugo se celih 174 gold. 29 kr. izdalo, je v blagajnici še celih 91 gold. 16 kr. prebitka. Za Postojinsko okrajno učiteljsko knjižnico, katera zdaj šteje 274 knjig, napravi se še ena nova in primerna omara, ker je zdanja za spravo na novo kupljenih knjig in naročenih del užé premajhna.

Na predlog g. Gradiščnik-a pristopi ta knjižnica k »hrvatskemu pedagogijskemu društvu«, kot ud, katero tudi izdaja in svojim udom pedagogijsko-didaktične knjige razpošilja. Dalje ostane ta tudi kot létni ud »Maticе Slovenske«, ter pristopi tudi k društvu »Glasbene matice« in k »Cecilijanskemu društvu«, si naroči »Učiteljskega Tovariša«, »Ljubljanski zvon«, »Kres« in pa še nekoliko drugih knjig, katere je zbor odobril.

Opiraje se na opazko gospoda nadzornika, da se Postojinska okrajna učiteljska knjižnica od strani učiteljev le prav malo in pičlo ukoristuje, stavljal je podpisani nasvèt, da bi se za oni prebitek, kolikor ga bode v prihodnje mimo knjižničnih stroškov preostajalo, nakupovalo »Abecednikov«, kot knjige za uboge učence ljudskih šol na Pivki in v Trnovsko-Vremeski dolini. Ta nasvèt pa ni bil vzprejet, ker ga je gospod predsednikov namestnik, smatral nepostavljivim.

Bolje bilo bi gotovo za revne učence nekoliko »Abecednikov« nakupiti, nego da se knjižnične knjige in denar brez obresti kopiči. Marsikateremu ubozemu učencu začetniku bilo bi k napredku s podarjenim »Abecednikom« pomagano, ki tako zavoljo uboštva vse leto brez knjige v šolo hoditi mora.

Osma točka: »Volitve«, izvrši se s tem, da stalni in pa knjižnična odbora stari ostanejo.

Deveta točka dnevnega reda bila je užé mej konferencijo pri debatah izvršena; drugih samostalnih nasvètov pa ni bilo. — G. predsednik zahvaljuje se vsem zbranim za tako točno in polnoštevilno udeležitev, a poročevalcem pa še posebej za njihovi trud in tako skrbno izdelana poročila. Spodbuja vse vkup k vestnemu in vztrajnemu izpolnovanju imenitnih in težavnih stanovskih dolžnosti v prid, izomiko, pravo krščansko odgojo in napredek jim v pouk izročevane mladine »stebra prihodnosti«. Želi in vošči vsem ob sklepu šolskega leta bogate žetve in obilo sadú na šolskem polji, kar naj bi jim bilo najslajše plačilo za njihovi obilni in grenki, in dostikrat tudi nehvaležni trud in prizadevanje pri pouku. — Na to zadoni presvetlemu cesarju in celej Habsburški hiši še enkrat trikratni navdušeno »Slava!«

Gosp. M. Zarnik zahvali se potem v imenu g. g. udeleževalcev gospodu nadzorniku za v resnici nepristransko voditev zbora, kateri se je v najlepšem redu ves čas vršil in je skoraj cele štiri ure trajal, a ta zahvaljuje se pa še posebej c. k. okrajnemu glavarju g. Antonu Globočnik-u. — Temu v resnici za vsestranski napredek svojega okraja nad vse zavzetemu in za vse dobro neutrudljivemu, milo blagemu gospodu naj bode še na tem mestu posebna zahvala javno izrečena.

Potem smo obedovali. Vrli gosp. Gradiščnik napravil bil je mej obedom pri Vičič-u kolekturo, kot podporo »Ptujskemu učiteljskemu društvu« za izdajo spisa: »Slomšek kot pedagog«; nabral je, če se ne motim, okolu 9 gold. a. v. Tudi dobro!

Res, da ga v tem revnem življenji ni lepšega in veselejšega trenutka, nego je oni, kadar so svoji mej svojimi, katere veže vez prave bratovske ljubezni, sloga, jedinost, nehlinjeno pobratimstvo in pa stanovski poklic, kar vse je zdaj mej učitelji vsega Postojinskega šolskega okraja zopet v polnej meri domá. Bog!

Matiya Rant.

Iz Logatskega okraja. V 6. dan meseca junija t. l. zbralo se je učiteljstvo tukajšnjega okraja k letošnji uradni konferenciji v primerno okinčanej risarskeji dvorani velikanske Idrijske šole. Kmalu po 9. uri otvoril je gospod okrajni nadzornik s kratkim nemškim ogovorom zborovanje, katero sta počatila se svojo navzočnostjo velečestita g. g. c. k. okrajni komisar Schwarz in pa c. k. rudniški svétnik Čermak. Namestnikom si je izbral gosp. ravnatelja Ing. ... lič-a, a zapisnikarjem pa sta bila voljena z aklamacijo g. g. Šmid in Likar. V običajnih opazkah je gospodu nadzornik priporočal čedno in točno reševanje uradnih dopisov, ter pravilno in natančno sestavljanje uradnih knjig. V »Razrednico« naj bi se vpisavale zamude s črnimol in poleg tega pa tudi v opómnjo »vreme« in število navzočih otrók. Podobe, katere se mej tednom risajo, naj risa učitelj tudi v »Tednik«, ter napolni druge rubrike takó, da bode natančno razvidno, kaj in koliko se je učilo vsak teden posebej. Dalje je tudi naročil, naj do 15. avg. t. l. pošlje vsako šolsko vodstvo število za šolo ugodnih otrók, do 31. avg. učilni načrt, do 15. sept. zapis učnih pripomočkov, in zapis ur ženskimi ročnim delom in kmetijskemu pouku odločenih. Z napredkom in disciplino je

bil gospod nadzornik v tekočem letu zadovoljen, le v realijah se je v nekaterih šolah bajè preveč poučevalo. — O šolskih vrtilih sta govorila obširno g. g. nadučitelj Kerbec in učitelj Klinar. Prvi poročevalec je kazal jako lep načrt tacega vrta, kakeršnega bi morala vsaka šola imeti, a drugi pa, kako naj ga učitelj z učenci obdeluje, da se namen doseže. Vsak krajni šolski svèt naj vzprejme v letni proračun primeren znesek za vzdrževanje šolskega vrta. Nasvèt se enoglasno vzprejme. Večinoma premajhno, nezdravo in sploh neugodno stanovanje v šolskem poslopju sta opisovala g. g. nadučitelja Benedek in Ribnikar. Prvi je slikal neznosne razmere v tacih šolah, kjer prebivajo poleg učiteljskega osobja tudi drugi — mnogokrat jako robati — ljudje. Drugi pa je poudarjal osobito to, da naj bi gospodje nadzorniki pri nadzorovanju tudi malo polukali v učiteljevo stanovanje, ter poročali o raznih neprilikah, da se brez vsega moledovanja tudi odpravijo. Dalje naj bi tudi vsa zidanja in vse poprave nadzoroval učitelj, ne pa ljudje, ki se o tem ne spoznajo. — Stavili in enoglasno vzprejeli so se naslednji nasvèti: 1. §. 33. deželne postave z 29. aprila 1873. l. naj se preuredi in v prihodnje tako-le glasi: »Vsak šolski ravnatelj ima pravico do stanovanja obstoječega iz najmanj dveh druga poleg druge ležečih sob, v velikosti 28 m² in 20 m², vsaka z visokostjo nad 3 metre, in drugih prostorov, kakor: kuhinje, jedilne shrambe, kleti in drvarnice, katero naj ima, če je le mogoče, v šolskem poslopju. Poleg tù naštetih prostorov naj ima pa šolski ravnatelj tudi uradno pisarno, brez katere ne sme biti nobena šola«. 2. Tudi §. 34. omenjene postave naj se tako preuredi, da bodo imeli vsi učitelji in vse učiteljice pravico do stanarine, katera naj bi se jim s plačo vred v mesečnih obrokih naprej plačevala. 3. Pri vsaki šoli naj se napravi natančen popis ravnateljevega stanovanja; original naj hrani c. k. okrajni šolski svèt, prepis pa ravnateljstvo dotične šole. 4. V vseh šolah, kjer prebivajo do zdaj še razven učiteljskega osobja tudi drugi ljudje, naj se tù, če je mogoče, denejo iz šole; če pa to nikakor ne gre, naj pa imajo od učiteljevega stanovanja popolnoma ločene prostore, in napravi naj se jim tudi posebni vhod. — Učilni načrt ponavljalnej šoli je sestavil v nemškem jeziku gosp. učitelj Kleč. Skupščina mu nij pritrdila rekša, da se po vseh šolah po jednem in istem kopitu ne more poučevati ali ponavljati in da naj ima v tem oziru učiteljstvo prosto roko. — Gledé rabe učnih knjig ostane v prihodnjem letu vse pri starem. Praprotnik-ov »Abecednik« in Žumer-Razinger-jevo »Prvo berilo — če bode potrjeno — bodemo polagoma v šole vpeljali. — Okrajna učiteljska knjižnica bode pa zopet letos romala iz oddaljenega Loža v Dolenjelogaško šolsko poslopje, kjer bode bajè vender imela za vselej mir. Oskrbovali jo bodo v prihodnjem letu g. g. Ribnikar, Kerbec, Poženel in gospici Arigler in Zupan. — V stalni odbor so bili izvoljeni g. g. Ribnikar, Benedek, Kerbec in Dermelj. — Potem gospod predsednik zaključil zborovanje s trikratnim živijo in slavoklicem Nj. Veličanstvu. Učiteljstvo mu je krepko pritrdilo ter zapelo cesarsko pesen. — Pri skupnem obedu so se vrstile mične pesni s krepkimi napitnicami, in le prehitro je prišel čas ločitve. — p.

Z Gorenjskega. (Okrajna učiteljska konferencija.) Učitelji Radovljiškega okraja imeli smo v dan 14. junija t. l. svoje redno letno zborovanje. K temu shodu zbrali smo se vsi učitelji in učiteljice. Ob 9. uri pričel je v. č. gospod okrajni šolski nadzornik zborovanje. Na vrsti je: 1. Volitev dveh zapisnikarjev in predsednikovega namestnika. Zapisnikarja sta g. g. Kokalj in Rozman; namestnika imenoval si je gosp. predsednik g. Trojar-ja. 2. Opazke nadzornikove pri nadzorovanju posameznih šol. Tù se gosp. nadzornik izraža, da je sploh prav zadovoljen o napredku in pouku na vseh šolah. Tudi spisovanje uradnih šolskih zapisnikov mu je bilo všeč. 3. Nekatere misli o prvem pouku v računstvu, razodeva g. Žirovnik. Mej drugim pravi, da se je pri prvem pouku v računstvu ozirati bolj na mehaniko kot pa na uporabe. Tudi je rekel, da je šolam na deželi preveč računskega gradiva naloženega. 4. O učenem jeziku v ljudski šoli s posebnim ozirom na spisje in pravopisje, govoril je po nemški g. Maier. G. Žirovnik meni, da bi se pri spisji na pisma ne oziralo posebno zato, ker si otroci potem precej pisma pišejo. (Zadovoljni bodimo, da se sploh vadijo pisati kaj, kar bodo v prihodnje potrebovali. Pis.) 5. Pri posameznih nasvètih bil je na vrsti vzprejem Nj. Veličanstva. Govorilo se je mnogo, a stalnega se ni ravno uganilo; sklenilo se je, naj se odbere petero g. g. učiteljev, kateri naj bi se v imenu vseh drugih Nj. Veličanstvu udano poklonili. To častno nalogo dobili so g. g. Trojar, Žirovnik, Maier, Kovšca, Medic. 6. V odbor za oskrbljevanje okrajne učiteljske knjižnice in v stalni odbor volijo se vsi prejšnji g. g. odborniki. O učiteljski knjižnici poročal je gosp. Trojar ter predložil račun. Pregledovalca računov sta bila izvoljena g. g. Maier in Jeglič. — Gospod nadzornik se gosp. okrajnemu glavarju zahvaljuje, da je to zborovanje s svojo navzočnostjo počastil. Gosp. glavar izraža se, da je zadovoljen z napredkom ljudskih šol v svojem okraji, vzpodbuja g. g. učitelje, da bi še dalje vztrajno delovali, ter s trikratnim »živijo!« na Nj. Veličanstvo zaključil zborovanje.

Iz Dobernič. V dan 16. junija t. l. umrl je v Trebnji gospod Ivan Tomšič, učitelj v pokoji. Rojen je bil 8. julija 1808. l. v Dobropolji. Po dovršeni gimnaziji Ljubljanski je prestopil v takratni pedagogium, ter je 12. oktobra 1827. l. v Doberniču nastopil učiteljsko in orglarsko službo. Služil je tukaj čez 47 let, ter je zmiraj bil zanesljiv poštenjak. Kmalu potem, ko je l. 1874. v pokoj stopil, ga je zadel mrtvoud, ter je bil od takrat po desni strani života ohromljen. Bolehen in betežen se je moral zaradi pomanjkanja pripravnega stanovanja v jeseni lanskega leta iz priljubljenega mu Doberniča v Trebnje preseliti. Rodovina Tomšič-eva je častitim bralcem gotovo znana. Kakor njegov oče, bratje in bratanci je bil tudi rajski odličen značaj in vrl učitelj, v navadnem življenji pa uljuden, vedrilen in ljubeznjiv prijatelj. — Iz Doberniča so zastopniki šole, krajnega šolskega sveta in občine priljubljenega svojega nekdanjega učitelja prišli k pogrebu. — Spomin blagega pokojnika bode živel mej nami. Naj počiva v miru!

Rihtaršič.

Iz Ljubljane. Iz seje c. k. deželnega šolskega sveta v dan 4. jun. t. l. Določil se, da se bode ustanovila nova enorazrednica (v Trbojah). Vzame se na znanje poročilo c. k. izpraševanjske komisije za ljudske in meščanske šole o preizkušnjah meseca aprila t. l. — O zgradbi novega šolskega poslopja nasvétuje se deželnemu odboru. — Določi se o pritožbi srenjskega predstojništva zoper določbo c. k. okrajnega šolskega sveta o zidanji šole. — Pritožbi dveh okrajnih šolskih svetovalcev zoper neko določbo okrajnega šolskega sveta se zavrne. — Ravno tako se zavrne tudi pritožba nekega prvosednika krajnemu šolskemu svétu, da bi ne plačal naložene globe, ker neče biti prvosednik krajnemu šolskemu svétu. — Prošnja krajnega šolskega sveta, da bi se povikšala plača tamkajšnje učiteljske službe, se ne usliši, in ustanovlja se nova šola. — O poročilu za napravlo nove šole se deželnemu odboru potrebno nasvétuje. — O poročilu c. k. okrajnega šolskega sveta v Črnomlju, da bi se ustavila ena dvorazrednica in tri enorazrednice in da bi se enorazrednica prestrojila v dvorazrednico, se potrebno ukrene. — Reši se mnogo pritožeb o kaznih za šolske zamude. — Vzame se na znanje, da je Ljubljanski mestni magistrat mestnemu nadučitelju povikšal službeno doklado. — Določi se o poročilu Ljubljanskega mestnega magistrata, da bi se v mestne javne ljudske šole uvel slovenski učni jezik. — Prošnja učiteljeva, da bi ne nastopil, ali da bi vsaj precej ne šel na svojo novo službo (v Spodnji Log), se ne usliši. — Vzame se na znanje poročilo c. k. deželnega šolskega nadzornika o nadzorovanji nekaterih ljudskih šol, ter se o tem naroča dotičnim c. k. okrajnim šolskim svetom. — Tri učiteljske službe se za trdno postavijo. — Začasni nadučitelj se za trdno postavi. — Reši se več prošenj za nagrade in denarne pomoči.

— Ukaz ministra za bogočastje in uk z 8. junija t. l. za izvedenje postave z 2. maja t. l. se je užé razglašal. Ker je za učiteljstvo zeló važna, jo bomo tudi mi prilično razglaševali. Sliši se, da se pripravljajo še večje izpremembe posebno kar se tiče učnega reda in učiteljskih preizkušenj.

— Nj. Veličanstvo podelilo je deželnemu predsedniku, preblagorodnemu gospodu Andreju Winkler-ju, kot vitezu reda železne krone druge vrste, baronstvo. Ta novica vzbudila je tudi mej slovenskim učiteljstvom živo radost. Slava!

— Odborova seja »Slovenskega učiteljskega društva« bode v četrtek 5. t. m. popoldne ob 2. uri v družbeni sobi pri sv. Jakobu, h kateri uljudno vabi vse g. g. odbornike

odbor.

— G. g. udom »Slovenskega učiteljskega društva« bode slavnostne dni od 11.—15. t. m. čez dan in zvečer do 10. ure odprta društvena soba na Šent-Jakobskem trgu št. 10.

— Ljubljanske mestne ljudske šole bodo »šeststoletno slavnost« svečano praznovale v sredo 11. t. m. in v soboto 14. t. m. bodo sklenile šolsko leto, ter razdelile šolska poročila, naznanila in spričala.

— Svetinje v spomin šeststoletnice je napravil in jih prodaja g. Giontini po 15 kr. Priporočamo jih kot prav primerno darilo vsem, ki hočejo pri 600letni slavnosti pridnim učencem kaj lepega podariti.

— Knjižica »Habsburški rod« se dobro razprodaja. Slišimo, da se je je užé čez 10.000 iztisov spečalo. Tudi Ljubljanski magistrat je kupil 2000 iztisov te knjižice, da se bode slavnostni dan (s svetinjami vred) delila mestni mladini. — Tudi pesmi: »Šolska mladina o šeststoletnici« in »Kranjska z Avstrijo« (na prodaj pri Milicu) se prodaja. Želimo, da bi posebno krajni šolski svéti oskrbljevali ta darila svoji pridni šolski mladini.

— »Postava od 2. maja 1883. l.« se v Milic-evi tiskarni posebej prodaja. (Ceno glej na zadnji strani tega lista!)

— Deželni odbor Kranjski ima zdaj te-le odbornike: g. g. Detelo, Dežmana, Murnika in dr. Vošnjaka. Predsednik jim je grof Thurn. Izpremenilo se bode zdaj tedaj tudi kaj v deželnem šolskem svetu.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V Litijskem šolskem okraji: Pri sv. Križi (pri Turnu) II. učit. služba s 400 gold. letne plače in s stanovanjem. — V Dolih na enorazrednici s 400 gold. letne plače in s stanovanjem. — V Zagorji pri Toplicah IV. učit. služba s 400 gold. letne plače in s stanovanjem. — V Šent-Vidu pri Zatičini, II. učit. služba s 500 gold. in IV. učit. služba s 400 gold. letne plače. — V Šent-Lampertu na enorazrednici s 400 gold. letne plače in s stanovanjem. — V Velikem Gabru, II. učit. služba s 400 gold. letne plače in 35 gold. stanarine. — Prošnje c. k. okrajnemu šolskemu svetu v Litiji do 20. julija t. l. — Na četerorazrednici v Starem Trgu pri Loži, II. učit. služba s 500 gold. letne plače. Prošnje c. k. okrajnemu šolskemu svetu v Logatecu do 20. julija t. l.

V Rud. Milic-evi tiskarni v Ljubljani prišla je na svetlo skladba:

Šolska mladina

o šeststoletnici presvetle cesarske rodovine Habsburške na Kranjskem,
in se dobiva po sledečih cenah: en iztis 4 kr.; 100 iztisov 3 gold. 50 kr.

Dalje:

I. Kranjska z Avstrijo.

Slovenska himna

v slavo šeststoletni zvezi vojvodine Kranjske s presvetlo hišo Habsburško,
vglasbil Anton Foerster.

II. Avstrijska himna.*)

En iztis 5 kr.; 100 iztisov 4 gold.

Priporočajo se te skladbe vsem slavnim krajnim šolskim svetom in šolskim voditeljstvom.

Dalje:

Postava

od dne 29. aprila 1873. l., potem od 9. marcija 1879. l. in od 2. maja 1883. l.;
dobiva se v posamičnih iztisih po 5 kr., vse troje skupaj vezano pa 15 kr.

*) Tiskana v slovenskem jeziku in tudi v nemškem jeziku posebej po 2 kr. en iztis.

Listnica uredništva. G. M. R. v K.: Žal nam je, da Vam „Tov.“ ne moremo brezplačno pošiljati. — G. A. N.: Imamo preveč posla; ne utegnemo; ne bodite hudi! —

Vabilo k naročbi.

Vse p. n. častite g. g. poluletno naročnike opozarjamo, da jim je z dvanajsto številko „Učiteljskega Tovariša“ potekla naročnina, ter jih najuljudneje prosimo, da bi blagovolili za drugo polovico tega leta naročnino poslati.

„Učiteljski Tovariš“ stane vse leto 3 gold., pol leta pa 1 gold. 50 kr. Novim naročnikom moremo ustrezati še z vsemi dozdanjimi številkami.

Ob enem se pristržno zahvaljujemo vsem preblagim tovarišem in prijateljem, ki z naročevanjem in s toliko lepo podporo pripomorejo, da se naš list napolnuje z dobrim blagom ter širi mej slovenskim šolstvom in učiteljstvom. — Prosimo, naj bi nam bili naši mili sotrudniki tudi v prihodnje vedno zvesti ter nas zdatno podpirali na našem težavnem dejališči: za blagouspešnost našemu národnemu šolstvu in učiteljstvu.

Uredništvo in založništvo.